

**КАФЕДРА КОМПОЗИЦІЇ, ІНСТРУМЕНТОВКИ ТА
МУЗИЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Кіномузика

Освітній ступінь

«Магістр»

Курс	1
Семестр	1, 2

Спеціальність

B5 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма

«Музичне мистецтво»

Статус

Вибіркова

ECTS	6
Годин	180
Лекції	34
Семінари	34
Самостійна робота	112

Форма контролю

Залік

Інформація про викладача

ПІБ	Бекіров Усеїн Резайович., старший викладач кафедри композиції, інструментовки та музично-інформаційних технологій Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
Профіль викладача	ORCID: 0000-0001-6766-3923
e-mail	usyabek@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мистецтво кіно посідає одне з найважливіших місць не тільки в сучасній культурі, але також у системі інформаційного впливу на суспільство. Внаслідок своєї універсальності, емоційної безпосередності особливо привабливим компонентом кіноструктури є музичний супровід до фільму. Своєю глибокою дією на глядача, впливаючи як на його свідомість, так і підсвідомість, музика кіно виявляє свою головну властивість – здатність відображення буття у ємних, узагальнених образах. З плином часу мистецтво музичного супроводу із другорядного, «підсобного» фактора виростає в особливе явище, яке акумулювало досягнення у сфері засобів виразності, що були напрацьовані усією історією існування музичної культури.

Мета курсу:

- розкриття типології функцій музики у кінематографі, а також надбання студентами базових знань у галузі історії та теорії кіномузики;
- осмислення основних закономірностей звуковізуальної єдності в мистецтві кіно, телебачення та інших екранних мистецтвах, а також ролі музики у художній єдності кінофільму

Завдання курсу:

- засвоїти найважливіші положення теорії кіномузики та закономірності розвитку музичної складової у звуковому кінематографі;
- отримати основні відомості про мову, засоби виразності та драматургічні функції кіномузики;
- зрозуміти жанрову систему музичного кінематографа в контексті музичної кінокомпозиції та драматургії;
- отримати основні відомості про видатних кінокомпозиторів у їх творчій співпраці з режисерами;
- отримати навички аналізу змістового та образного музичного рішення у кінотворах видатних майстрів режисури минулого та сучасності

В результаті освоєння дисципліни студент повинен:

- **знати:** сучасну систему та специфіку кіножанрів; основні способи взаємодії музики та інших зображувальних та звукових складових кінофільму; аудіо- та відеоматеріал навчального курсу; творчість вітчизняних та зарубіжних кінокомпозиторів; учбову та наукову літературу по музиці світового кінематографу
- **вміти:** орієнтуватися в основних кіножанрах та їх звукових партитурах; аналізувати різні види кінотворів, визначаючи в них роль та функції музики; використовувати довідкову літературу про кіномузику; застосовувати отримані знання на практиці, використовуючи їх при створенні тексту для відеозвукового анонса кінофільму, також його трейлера, тексту рецензії або коментарів до кінофільму.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії
- ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

- СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання з інших освітніх і наукових галузей: філософія та естетика, культурологія, мистецтвознавство. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця дана навчальна дисципліна тісно пов'язана з іншими предметами як фундаментального (культурологічного, музикознавчого) циклу, так і з предметами соціально-гуманітарного циклу: «Мистецтво як естетичний феномен», «Еволюція художніх стилів в мистецтві», «Мистецтво медіакультури в світовому художньому просторі», «Новітні тенденції сучасної культурології», «Історія світових культурологічних вчень», «Тendenції розвитку сучасного оперного театру», «Українська музична культура ХХ ст. », «Музика у світовій культурі ХХ-ХХІ ст.», «Синтез мистецтв у світових культуротворчих процесах: історія і сьогодення», «Методологія музичної культурології». Отримані практичні навички та засвоєні теоретичні знання під час вивчення навчальної дисципліни можна використовувати в подальшому під час опанування навчальних дисциплін: «Педагогічна практика», «Культурологічна педагогіка вищої школи». На рівні аспірантури курс може стати засадничим для таких дисциплін як «Комунікативні компетентності музиканта: психолого-педагогічний контекст», «Філософія культури», «Естетичні парадигми сучасності», «Методологічні засади сучасного філософського знання: концепції, напрями, персоналії» та інших.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, месенджер, Viber та Zoom. Під час навчання та для взаємодії зі студентами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань, а також обладнання (проектор та електронні презентації для лекційних та практичних занять), музичні інструменти тощо.

Дисципліна пов'язана з іншими спеціальними курсами: «Композиція», «Інструментовка», «Оркестрові стилі», «Аналіз музичних форм», «Електронний синтез звуку», «Композиція та синтез за допомогою комп'ютера» тощо.

Структура курсу. Курс кіно музики базується на вивченні музики до фільму у широкому художньо-естетичному контексті доби, за якої його було створено, а також розумінні особистіних аспектів авторської естетики творців кінотворів. В силу цього під час занять студентам дається розширене уявлення про час, в якому виник даний фільм. Зокрема, це підноситься через короткий огляд художніх течій означеного періоду, а також філософсько-естетичні та соціальні ідеї, які вплинули на авторів. Дисципліна спирається на послідовне вивчення кращих зразків кіно музичної традиції, які викладаються у лекційному курсі і вивчаються за зразками, які стали класичними, та сучасними, а також за підручниками. Курс кіномузики передбачає проведення

практичних занять у формі семінарів, написання рефератів з метою навчання розуміння естетичної проблематики, а також для кращого засвоєння і перевірки знань із зазначеного предмету. Підсумковою формою оцінювання знань є залік в кінці кожного з двох семестрів. Крім фундаментальних концепцій – мистецтвознавчих, загально-естетичних та культурологічних, які були вироблені та засвоєні вітчизняною і зарубіжною науковою думкою, в основу курсу покладено також обширний власний досвід автора у галузі створення музики кіно.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

Тема 1. Звуковий фільм та інші види мистецтва. Етапи становлення кіномузики
Семінар за темою.

Тема 2. Структура сфер зображення та звуку, їх взаємозалежність та взаємовплив

Тема 3. Музична ілюстрація та драматургічний контрапункт

Семінар за темою.

Тема 4. Просторовий феномен та відтворення часу

Тема 5. Аспект руху в кінофільмі

Тема 6. Психологічні та історичні засади взаємодії музики та кіно

Семінар за темою.

Тема 7. Музика, яка підкреслює рух

Тема 8. Музика, що втілює уявлення про екранний простір

Тема 9. Музичне відображення часу

Тема 10. Музика як коментар

Семінар за темою.

Тема 11. Музика як символ. Цитування

Семінар за темою.

Тема 12. Дизайн звукових ефектів

Семінар за темою.

Тема 13. Музика як вираження сприйняття та почуттів героя

Семінар за темою.

Тема 14. Флешбек та флешфорвард

Тема 15. Музика вольового акту

Тема 16. Роль окремих елементів у кіномузичному цілому

Семінар за темою.

Тема 17. Лейтмотивна система

Семінар за темою.

Тема 18. Оркестровка

Семінар №1. Логіка ембрової драматургії. Персоніфікація тембру

Семінар №2. Колористичність фактури. Звуконаслідування

Тема 19. Музика як фактор композиційного об'єднання

Семінар за темою.

Тема 20. Музика до «фільму-дії»

Тема 21. Саспенс (тривожне чекання); фільм жахів

Тема 22. Комедійні фільми

Семінар за темою.

Тема 23. Лірична драма

Семінар за темою.

Тема 24. Особливості історичного кіно

Семінар за темою.

Тема 25. Анімаційні фільми

Семінар за темою.

Тема 26. Специфіка створення кіномузики

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Лекції, семінарські заняття, диспут, презентація

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання виконання завдань, опитування, контрольні роботи, модульні контрольні роботи, залік.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Необхідна інформація до навчальної дисципліни надсилаються у відповідну групу «Дистанційне навчання»: <https://knmau.com.ua/virtualnij-tur/>; основні та додаткові матеріали надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger,

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Реферат за обраною тематикою, презентація	10
3.	Відвідування лекцій	10
4.	Контрольна робота, відповідь на контрольному уроці	10
5.	Залік	50
	Всього	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінку «відмінно» (А) 90–100 – заслуговує відповідь студента, який в повному обсязі опанував теоретичний матеріал ; виявив глибокі системні знання, продемонстрував вміння оперувати науковими поняттями і термінами.

Оцінку «добре» (В) 82–89 – ставиться студенту, який в повному обсязі опанував теоретичний матеріал, його відповідь була розгорнутою, але містила недостатньо вільне оперування професійною термінологією; виявив уміння аналізувати музичні твори з точки зору їх розуміння як художньої цілісності, виявив сформовані навички визначення композиційних, драматургічних, жанрово-стильових особливостей музичного твору, виявлення потенційних можливостей його виконавської інтерпретації.

Оцінку «добре» (С) 74–81 – заслуговують відповіді студента, який виявляє всебічні і системні знання програмного матеріалу, засвоєння основної літератури; виявляє чітке володіння понятійним апаратом, уміння застосовувати знання для аналізу ефективних рішень у зазначеній сфері.

Оцінку «задовільно» (D) 64–73 – заслуговують відповіді студента, який виявляє знання засвоєння основного програмного матеріалу, володіє інформацією щодо змісту лекційного курсу, але допускає значних помилок.

Оцінку «задовільно» (Е) 60–63 – ставиться студенту, який частково опанував теоретичний матеріал, його відповідь не містила обґрунтувань окремих теоретичних положень, відрізнялась недостатньо вільним користуванням професійною термінологією; виявив недостатнє уміння аналізувати музичні твори, але обмежену зорієнтованість в жанрових, стильових, історичних особливостях музичних форм; виявив недостатньо сформовані навички визначення композиційних та драматургічних особливостей музичного твору, виявлення потенційних можливостей його виконавської інтерпретації.

Оцінку «незадовільно» (FX) 35–59 – заслуговують відповіді студента, який виявляє значні прогалини у знаннях програмного матеріалу, володінні головними поняттями тощо.

Оцінку «незадовільно» (F) 1–34 – заслуговує студент, який продемонстрував суттєву обмеженість теоретичних знань, відсутність аналітичних, практичних навичок і відповідних умінь; відповідь студента містила велику кількість помилок.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

ПОЗАУДИТОРНІ ЗАНЯТТЯ

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Архангородська А. В. Музикознавчі та кінознавчі інтерпретації драматургічних функцій кіномузики: історіографія питання // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2013. №3. С. 162–165.
2. Бондаренко А.І. Сучасне музичне мистецтво і комп'ютерні технології. Київ: Ліра-К, 2022. 283 с.
3. Брюховецька Л. Кіномистецтво : навч. посібник для вузів / Л. Брюховецька. Київ : Логос, 2011, 392 с.
4. Бут О. В. Звук як компонент образної структури фільму (дис. на здобуття наук. ступеня кандидата мистецтвознавства) // Київ, 2007. 195 с.
5. Голубенко М. Н. Темпоральність музичної культури цифрової доби (дис. на здобуття наук. ступеня кандидата мистецтвознавства) // Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2010. 186 с.
6. Гонтар І. Деякі аспекти аналізу симфонічної музики до американського касового кіно : диплом. робота. НМАУ ім. П. І. Чайковського Київ, 2008. 67 с.
7. Леонтьєв С. А. Композиторські технології в музичній практиці американського ігрового кінематографа (дис. на здобуття наук. ступеня кандидата мистецтвознавства) // Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2019. 201 с.
8. Литвинова О. Музика в кінематографі України: [каталог]. Ч. 1 : Автори музики художньо-ігрових фільмів, які створювалися на кіностудіях України / Ольга Литвинова. Київ : Логос, 2009. 453 с.
9. Рязанцев Л. В. Техніка лейтмотивів у кіномузиці / Л. В. Рязанцев // Вісник КНУКіМ. Серія : Мистецтвознавство. 2015. Вип. 33. С. 124–130.

10. Северинова М. Ю. Архетипи в культурі у проєкції на творчість сучасних українських композиторів. (дис. на здобуття наук. ступеня доктора мистецтвознавства) // 26.00.01, Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2013. 360 с.
11. Скуратівський В. Л. Екранні мистецтва у соціокультурних процесах ХХ століття. Генеза. Структура. Функція // К. держ. ін-т ім. Карпенка-Карого, 1997
12. Тримбач С. Звук в екранній культурі України // Литвинова О. Музика в кінематографі України : [каталог]. Ч. 1 : Автори музики художньо-ігрових фільмів, які створювалися на кіностудіях України. Київ : Логос, 2009. С. 45–72.
13. Audissino, E. John Williamss Film Music: Jaws, Star Wars, Raiders of the Lost Ark, and the Return of the Classical Hollywood Music Style. Madison, WI: The University of Wisconsin Press, 2014
14. Bernstein, E. Elmer Bernsteins Film Music Notebook: A Complete Collection of the Quarterly Journal, 1974-1978. Los Angeles, CA: The Film Music Society, 2004
15. Bellis, R. The Emerging Film Composer: An Introduction to The People, Problems and Psychology of The Film Music Business. S.l.: S.n., 2006
16. Cooke, M. A History of Film Music. Cambridge : Cambridge University Press, 2008. 586 p.
17. Fred Karlin and Rayburn Wright. On the Track. Routledge, N. Y., London, 2004
18. Henry Mancini. Sounds and Scores. Northridge Music Inc., 1973
19. Lalo Schifrin. Music Composition for Film and Television (Music Composition: Film Scoring). Berklee Press, 2005
20. Zanussi, K. (2002). Music and Film – Director's Reflections, Music and Film. Seria Filmoznawcza, 2 (Fredericksen, D., Hendrykowska, M., Hendrykowski, M. Ed.). Poznan: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza